

Sygn. akt I C 1069/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Tadeusz Bulanda

Protokolant: sekretarz sądowy Agnieszka Skolimowska

po rozpoznaniu w dniu 7 stycznia 2019 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa A. C. (1) i A. C. (2)

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

I. zasądza od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz A. C. (1) i A. C. (2) kwoty po 1048,23 zł (jeden tysiąc czterdzieści osiem złotych i dwadzieścia trzy grosze) wraz z odsetkami ustawowym za opóźnienie od dnia 6 września 2017 r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od A. C. (1) i A. C. (2) na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty po 1358,50 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt osiem złotych i pięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu i nie obciąża powodów kosztami procesu w pozostałym zakresie.

Sygn. akt I C 1069/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 9 października 2017 r. powodowie A. i A. C. (2) w skierowanym przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. (poprzednio (...) Bank S.A.) wniosli o:

1. ustalenie, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny indeksowany do CHF z dnia 16 lipca 2007 roku jest nieważna;

ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia żądania z pkt. 1,

2. o ustalenie, że klauzule zawarte w § 9 ust. 3 oraz § 10 ust. 4 wskazanej umowy kredytu jako klauzule niedozwolone nie wiążą powodów, a co za tym idzie - o zapłatę solidarnie na rzecz powodów:

a. kwoty 26.298,48 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2017 r. do dnia zapłaty, a jeśli Sąd nie stwierdzi solidarności po stronie powodów, o zapłatę tej kwoty po połowie na rzecz każdego z powodów, tj. kwoty 13.149,24 zł na rzecz A. C. (1) oraz kwoty 13.149,24 zł na rzecz A. C. (2), wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2017 r. do dnia zapłaty;

b. kwoty 3.302,76 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2017 r. do zapłaty, a jeśli Sąd nie stwierdzi solidarności po stronie powodów, o zapłatę tej kwoty po połowie na rzecz każdego z powodów, tj. kwoty 1.651,38 zł na rzecz A. C. (1) oraz kwoty 1.651,38 zł na rzecz A. C. (2), wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2017 r. do dnia zapłaty;

ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia żądania z pkt. 2,

3. o zapłatę solidarnie na rzecz powodów (na podstawie art. 410 w zw. z art. 405 i art. 385¹ k.c.):

a. kwoty 5.097,27 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2017 r. do dnia zapłaty, a jeśli Sąd nie stwierdzi solidarności po stronie powodów, o zapłatę tej kwoty po połowie na rzecz każdego z powodów, tj. kwoty 2.548,63 zł na rzecz A. C. (1) oraz kwoty 2.548,63 zł na rzecz A. C. (2), wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2017 r. do dnia zapłaty;

b. kwoty 3.302,76 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2017 r. do dnia zapłaty, a jeśli Sąd nie stwierdzi solidarności po stronie powodów, o zapłatę tej kwoty po połowie na rzecz każdego z powodów, tj. kwoty 1.651,38 zł na rzecz A. C. (1) oraz kwoty 1.651,38 zł na rzecz A. C. (2), wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2017 r. do dnia zapłaty.

Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz solidarnie kosztów procesu, z tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, opłaty od pełnomocnictw, zwrotu opłaty za wydanie zaświadczeń z banku w kwocie 1 440 zł, kosztów postępowania pojednawczego (w tym opłaty sądowej w wysokości 300 zł, opłaty skarbowej w wysokości 34 zł oraz kosztów zastępstwa według norm przepisanych, jako kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia swoich praw przez powodów) (pozew – k. 2-17)

(...) S.A. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. (odpowiedź na pozew – k. 107-246)

Pismem procesowym z dnia 13 kwietnia 2018 r. powodowie zmodyfikowali powództwo i wnieśli o:

1. ustalenie, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny indeksowany do CHF z dnia 16 lipca 2007 roku jest nieważna;

ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia żądania z pkt. 1, na podstawie art. 410 § 1 i 2 w zw. z art. 405, art. 58 § 1 i 2 oraz art. 353¹ k.c. i art. 69 ust. 1 i 2 prawa bankowego

2. o zapłatę przez pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 86.354,29 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2017 r. do dnia zapłaty, a jeśli Sąd nie stwierdzi solidarności po stronie powodów, o zapłatę tej kwoty po połowie na rzecz każdego z powodów, tj. kwoty 43.177,15 zł na rzecz A. C. (1) oraz kwoty 43.177,15 zł na rzecz A. C. (2), wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2017 r. do dnia zapłaty;

ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia żądania z pkt. 2, na podstawie art. art. 410 § 1 i 2 w zw. z art. 405 i art. 385¹ k.c.

3. o zapłatę przez pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 29.601,24 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2017 r. do dnia zapłaty, a jeśli Sąd nie stwierdzi solidarności po stronie powodów, o zapłatę tej kwoty po połowie na rzecz każdego z powodów, tj. kwoty 14.800,62 zł na rzecz A. C. (1) oraz kwoty 14.800,62 zł na rzecz A. C. (2), wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2017 r. do dnia zapłaty;

ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia żądania z pkt. 3, na podstawie art. 410 § 1 i 2 w zw. z art. 405 i art. 385¹ k.c.

4. o zapłatę przez pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 8.400,03 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2017 r. do dnia zapłaty, a jeśli Sąd nie stwierdzi solidarności po stronie powodów, o zapłatę tej kwoty po połowie na rzecz każdego z powodów, tj. kwoty 4.200,02 zł na rzecz A. C. (1) oraz kwoty 4.200,02 zł na rzecz A. C. (2), wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2017 r. do dnia zapłaty. (pismo procesowe – k. 539-542)

W dalszym toku procesu stanowiska stron nie uległy zmianie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 8 czerwca 2007 roku A. i A. C. (2) złożyli do (...) Banku S.A. (aktualna nazwa (...) S.A.) wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego w wysokości 143 000 zł, w walucie CHF, z przeznaczeniem na zakup działki budowlanej. (wniosek – k. 267-271).

(...) Banku S.A. zapoznał przyszłych kredytobiorców z warunkami udzielania kredytów złotówkowych i kredytów złotówkowych waloryzowanych walutą obcą, a także poinformował o ryzyku związanym z kredytem waloryzowanym walutą obcą, skutkach zmiany kursu waluty, tj. o możliwym wzroście kosztów obsługi zaciągniętego kredytu. Przedstawiciel (...) Banku przedstawił przyszłym kredytobiorcom w pierwszej kolejności ofertę kredytu hipotecznego w polskim złotym. (oświadczenia – k. 277-278, zeznania powódki – k. 614-618, zeznania powoda – k. 618-620).

W dniu 12 lipca 2007 r. (...) Bank S.A. wydał na rzecz A. i A. C. (2) decyzję o udzieleniu kredytu w kwocie 132 000 złotych, waloryzowanego CHF, na finansowanie zakupu niezabudowanej działki gruntu nr (...), położonej w F., gmina Ł., refinansowanie nakładów z tytułu zapłaconego zadatku na poczet nabycia przedmiotowej nieruchomości oraz finansowanie kosztów okołokredytowych. (decyzja – k. 275-276).

W dniu 16 lipca września 2007 roku A. C. (1) i A. C. (2) zawarli z (...) Bankiem S.A. w W. umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych „(...)” waloryzowany kursem CHF. (kopia umowy – k. 32-35v).

Na mocy ww. umowy bank udzielił A. i A. C. (2) kredytu na zakup niezabudowanej działki gruntu nr (...), położonej w F., gmina Ł., na refinansowanie nakładów z tytułu zapłaconego zadatku na poczet nabycia przedmiotowej nieruchomości oraz finansowanie kosztów okołokredytowych, w kwocie 132.000 zł, waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego (§ 1 ust. 1, 2, 3 umowy). Kredyt ma zostać spłacony w ciągu 360 miesięcy, tj. do 15 lipca 2037 roku (§ 1 ust. 4 umowy) w równych ratach kapitałowo-odsetkowych (§ 1 ust. 5 umowy).

Kwota udzielonego kredytu (132.000 zł) została określona w CHF na podstawie kursu kupna CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu (§ 1 ust. 3A).

Kredyt oprocentowano według zmiennej stopy procentowej, ustalonej jako stawka bazowa LIBOR 3M dla franka szwajcarskiego, powiększona o stałą marżę banku w wysokości 1,10%. Oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym w dniu zawarcia umowy wynosiło 3,80% (§ 1 ust. 8 umowy, § 9 ust. 1 i 2 umowy). Zgodnie z § 9 ust. 3 Bank co miesiąc dokona porównania aktualnie obowiązującej stawki bazowej ze stawką bazową ogłaszaną przedostatniego dnia roboczego poprzedniego miesiąca i dokona zmiany wysokości oprocentowania kredytu w przypadku zmiany stawki bazowej LIBOR 3M o co najmniej 0,10 punktu procentowego.

Kredyt zabezpieczono:

1. hipoteką kaucyjną wpisaną na pierwszym miejscu do kwoty 198.000 zł ustanowionej na nieruchomości, na którą został udzielony kredyt (§ 3 ust. 1 umowy);
2. ubezpieczeniem niskiego wkładu własnego w (...) S.A. Składka za 36 miesięczny okres ubezpieczenia wynosiła 3,5% różnicy pomiędzy wymaganym wkładem własnym kredytobiorców a wkładem wniesionym przez nich faktycznie. W przypadku gdyby po upływie 36 miesięcznego okresu ubezpieczenia nie nastąpiła całkowita spłata zadłużenia objętego ubezpieczeniem ani inne zdarzenia kończące okres ubezpieczenia, kredytobiorcy zobowiązali się do kontynuacji ubezpieczenia i tym samym opłacania składki ubezpieczeniowej w wysokości 3,5 % od kwoty niespłaconego brakującego wkładu własnego, przy czym łączny okres ubezpieczenia nie mógł przekroczyć 108 miesięcy, licząc od miesiąca, w którym nastąpiła wypłata kredytu (§3 ust. 3 umowy);
3. zabezpieczeniem kredytu na okres przejściowy do czasu przedłożenia w Banku odpisu księgi wieczystej nieruchomości potwierdzającego prawomocny wpis hipoteki poprzez ubezpieczenie spłaty kredytu w (...) S.A. (przy

czym w okresie tego ubezpieczenia oprocentowanie kredytu ulegało podwyższeniu o 1,50 punktu procentowego i wynosiło 3,50 %) - § 1 ust. 8, § 3 ust. 5;

4. ubezpieczeniem nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych w ramach generalnej umowy ubezpieczenia zawartej pomiędzy (...) S.A. (...) Bankiem S.A. (§ 1 ust. 7B).

A. i A. C. (2) zobowiązali się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w równych ratach kapitałowo-odsetkowych, w terminach i kwotach określonych w harmonogramie spłat sporządzonym w CHF (§ 1 ust. 5, § 11 ust. 1 umowy).

W § 10 ust. 4 umowy postanowiono, że raty kapitałowo-odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.

W umowie uzgodniono, że spłata kredytu nastąpi na podstawie nieodwołalnego, przez czas trwania umowy, zlecenia dokonywania przelewu z określonego rachunku bankowego (§ 6 ust. 1 umowy).

A. i A. C. (2) oświadczyli, że zostali dokładnie zapoznani z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptowali. Byli świadomi, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu (§ 29 ust. 2 umowy).

Kredytobiorcy zostali dokładnie zapoznani z kryteriami zmiany stóp procentowych kredytów obowiązujących w (...) oraz zasadami modyfikacji oprocentowania kredytu i w pełni je akceptowali (§ 29 ust. 1 umowy).

Kredyt został uruchomiony 23 lipca 2007 roku (kopia umowy kredytu – k. 32-35v., kopia wniosku o kredyt – 267-272, kopia odpisu pełnego z rejestru przedsiębiorców – k. 249-266, oświadczenia dla kredytów i pożyczek. – k. 277-278, zaświadczenie o zatrudnieniu – k. 273-274, decyzja kredytowa – k. 275-276, regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych – w ramach (...) – k. 279-287, wnioski o odblokowanie środków – k. 288, potwierdzenie uruchomienia kredytu – k. 289-290, symulacja i harmonogram spłat kredytu powodów – k. 391-392, harmonogram spłat – k.291-298, dowód z przesłuchania powódki – k. 613-618, dowód z przesłuchania powoda – k. 618-620).

Z dniem 1 lipca 2009 roku zmianie uległy postanowienia regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...), stanowiącego integralną część umowy kredytu. Zmiany polegały m. in. na wprowadzeniu do ww. regulaminu w rozdziale I definicji spreadu walutowego i tabeli kursowej oraz zasad i przesłanek wyznaczania kursów walutowych i spreadu, ujętych w tabelach kursowych banku.

Z dniem 1 lipca 2009 roku bank umożliwił kredytobiorcom spłatę kredytu w walucie waloryzacji poprzez zawarcie aneksu, wprowadzając stosownie postanowienia do § 27 Regulaminu.

Powodowie nie skorzystali z możliwości podpisania aneksu umożliwiającego im spłatę kredytu bezpośrednio w walucie waloryzacji (pismo okólne No. (...)wraz z regulaminem - k. 299-306, pismo okólne No. (...) wraz z załącznikiem – aneksem dotyczącym zmiany waluty spłaty– k. 307-310, zeznania powódki – k. 614-618).

(...) ustala tabele kursowe dla kredytów waloryzowanych walutą obcą każdego przed otwarciem oddziałów banku na podstawie średnich notowań z rynku międzybankowego prezentowanych w serwisach internetowych R. i B. oraz dodaniu do średnich kursów ustalonego przez zarząd banku spreadu walutowego.

Dokonując transakcji walutowych z klientami, związanych z uruchomieniem i spłatą kredytu waloryzowanego walutą obcą, bank dokonuje równoległych transakcji na rynku międzybankowym („Ekspertyza prof. R. „Tabela Kursowa (...) – metodyka oraz analiza porównawcza” - k. 399-412, Raportu dotyczący spreadów – k. 394-390, pismo (...) - k. 341-350).

W dniu 14 lipca 2017 roku A. C. (1) i A. C. (2) złożyli do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie wnioski o zawezwanie (...) S.A. w W. do próby ugodowej. W dniu 6 września 2017 r. pozwany Bank w odpowiedzi na wniosek o zawezwanie do próby ugodowej wskazał, że nie widzi możliwości zawarcia ugody. W dniu 18 września 2017 roku odbyło się posiedzenie, na którym nie doszło do zawarcia ugody (okoliczności bezsporne, kopia wniosku – k. 83-90, odpowiedź- k. 93-94, kopia protokołu – k. 95).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wymienionych wyżej dokumentów, które to uznał za pełnowartościowe, bowiem ich forma i treść nie były kwestionowane przez strony i także Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich waloru dowodowego.

Za wiarygodne i korespondujące z dowodami w postaci dokumentów sąd uznał zeznania świadka M. D..

Sąd pominął pozostałe dowody z dokumentów, niewskazanych powyżej, a załączonych do akt niniejszej sprawy, jako niemające istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Zeznania powodów Sąd uwzględnił w zakresie, w jakim znajdują potwierdzenie w dokumentach zebranych w aktach sprawy. Sąd nie dał wiary zeznaniom powodów w części, w której zaprzeczali uzyskaniu informacji o ryzyku kursowym związanym z kredytem waloryzowanym walutą obcą, oprocentowaniu kredytu, bowiem z dokumentów, które podpisali wynikają fakty przeciwne. Sąd uwzględnił ponadto wyliczenia dokonane przez stronę powodową, ale jedynie w zakresie różnicy (nadpłat) pomiędzy sumą kwot faktycznie wpłaconych na podstawie umowy a sumą kwot, które powinny zostać wpłacone przy zastosowaniu przeliczenia wpłat wnoszonych w złotych według średniego kursu NBP. Wyliczenia te nie zostały skutecznie zakwestionowane przez stronę pozwaną. Wobec przesądzonej zasady pozostałe wyliczenia nie były przydatne przy rozstrzygnięciu.

Sąd pominął wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego specjalisty z zakresu bankowości, finansów i rachunkowości uznając, że okoliczności, na które miałby być przeprowadzony ten dowód nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

Powodowie niniejszym pozwem dochodzili zwrotu nienależnie pobranych przez pozwany bank, kwot nadpłaconych przez powodów, na podstawie nieważnej umowy o kredyt hipoteczny w związku z arbitralnym działaniem banku w zakresie ustalania kursu waluty oraz postanowień dotyczących indeksacji. Jako roszczenie ewentualne powodowie wnosili o zwrot pobranych nienależnie przez bank kwot, wskutek uznania niektórych zapisów umowy za bezskuteczne w stosunku do nich. Jako drugie roszczenie ewentualne powodowie wnosili o zwrot świadczeń nienależnie spełnionych na rzecz banku w postaci różnicy (nadpłat) pomiędzy każdorazową kwotą wypłaconej transzy kredytu ustaloną w CHF a przeliczoną z PLN po kursie zastosowanym przez bank, a kwotą transzy w CHF, która zostałaby przeliczona z PLN na CHF po kursie średnim NBP obowiązującym w dniu wypłaty transzy; oraz o zwrot świadczeń nienależnie spełnionych na rzecz Banku w postaci różnic (nadpłat) pomiędzy sumą kwot wpłaconych przez powodów na podstawie § 10 ust. 4, a sumą kwot, które powinny zostać zapłacone przy zastosowaniu przeliczenia kwot wpłat wnoszonych w PLN według kursu średniego NBP z dnia danej wpłaty; oraz zwrotu świadczenia nienależnego spełnionego na rzecz Banku w postaci opłaty z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

Podstawą prawną roszczenia o ustalenie nieważności umowy zawartej w dniu 16 lipca 2007 roku, jak i bezskuteczności określonych zapisów umownych jest art. 189 k.p.c., który pozwala na ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Przesłanką powództwa opartego na art. 189 k.p.c. jest interes prawny w żądaniu ustalenia. Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem interes prawny ujmowany jest jako obiektywna w świetle obowiązujących przepisów prawa, wywołana rzeczywistym naruszeniem albo zagrożeniem określonej sfery prawnej, potrzeba uzyskania konkretnej treści wyroku (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 1972 r., III CRN 607/71, OSNC 1973, nr 4, poz. 64 i z dnia 22 września 1999 r., I PKN 263/99, OSNAP 2000, nr 2, poz. 36 oraz

uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2014 r., III CZP 121/13). Interes ten należy rozumieć jako potrzebę wprowadzenia jasności co do konkretnego prawa lub stosunku prawnego w celu ochrony przed groźącym naruszeniem sfery uprawnień powoda (por. orzeczn. Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 1987 roku, III CRN 57/87, OSNPG 1987, nr 7, poz. 27).

A. C. (1) i A. C. (2) nie posiadają interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności umowy kredytu hipotecznego z 16 lipca 2007 roku, jak i ustalenia bezskuteczności zapisów umownych, bowiem jeżeli twierdzą, że spełnili świadczenie nienależne (art. 410 k.c.), to przysługuje im dalej idące roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia. Gdy zaś chodzi o ustalenie, że pewne postanowienia umowy i regulaminu udzielenia kredytów są bezskuteczne z powodu abuzywności, to nawet korzystne dla powodów rozstrzygnięcie nie zakończyłoby definitywnie sporu co do sposobu wykonania umowy.

Niezależnie od powyższego podnieść trzeba, że brak jest podstaw do uznania umowy kredytu hipotecznego z 16 lipca 2007 roku za nieważną (art. 58 k.c.).

Zgodnie z art. 58 § 1 i 2 k.c. czynność sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż w miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednio przepisy ustawy. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Umowa kredytu bankowego jest umową nazwaną uregulowaną w art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej: prawo bankowe). Zgodnie z art. 69 ust. 1 w brzmieniu tożsamym obowiązującym na datę zawarcia przez powodów umowy kredytowej, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do ustępu 2 cytowanego przepisu, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

W art. 69 ust 2 prawa bankowego wskazano zatem, jakie niezbędne postanowienia powinny być zawsze ujawnione w tej umowie bankowej. Nie wszystkie z tych elementów stanowią essentialia negotii umowy kredytowej. Elementów konstrukcyjnych tej umowy poszukiwać należy w art. 69 ust 1 prawa bankowego.

Analiza postanowień zawartej przez powodów umowy kredytu zawartej w PLN i waloryzowanej do CHF, nie daje podstaw do stwierdzenia, że jest ona sprzeczna z art. 69 ust. 1 pr. bankowego. Podpisana przez strony umowa kredytu hipotecznego spełnia przywołane powyżej ustawowe wymogi prawa bankowego. Skoro w umowie z 16 lipca 2007 roku kwotę udzielonego kredytu w wysokości 132 000 zł poddano waloryzacji do CHF, to nie można przyjmować, że kwota kredytu nie została określona, a umowa kredytu hipotecznego waloryzowanego do CHF jest umową o kredyt w złotych polskich pozbawioną mechanizmu waloryzacji. Zawarte w umowie postanowienia wyrażające kwotę kredytu w PLN oraz poddaniu jej waloryzacji do CHF, jak również to, zgodnie z którym uruchomienie kredytu następuje w złotych polskich (PLN) przy jednoczesnym przeliczeniu w dniu wypłaty na walutę szwajcarską (CHF) zgodnie z kursem kupna waluty z tabeli kursowej, nie są wyłączone z punktu widzenia treści przywołanych powyżej przepisów i nie sprzeciwiają się ustawowej definicji umowy kredytu, która powinna między innymi określać kwotę i walutę kredytu, zasady jego zwrotu i jego oprocentowanie.

W dacie zawarcia umowy kredytu obowiązywał art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogły zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Chodzi tu o miernik inny niż pieniądź, w którym zobowiązanie zostało wyrażone. Miernikiem tym może być także inna waluta

(M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz. Art. 1-44911. Warszawa, 2016). W świetle ww. przepisu indeksacja wartością CHF kredytu zaciągniętego przez powodów nie może być uznana za sprzeczną z prawem.

Umowa nie jest również sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Powodowie zdecydowali się na kredyt indeksowany nie po raz pierwszy, wcześniej korzystali z takiego produktu w innym banku. Zadowolająca dla powodów była w tym przypadku wysokość marży Banku (1,10%), co stanowiło wówczas atrakcyjną ofertę, a powodowie, chcąc jak najszybciej zakupić nieruchomości, podpisali umowę kredytu. Bank zapewnił powodom możliwość zapoznania się z warunkami kredytu oraz ryzykiem z nim związanym, i to ostatecznie od powodów zależało zawarcie umowy kredytowej tego rodzaju. Oświadczyli oni, że są świadomi ryzyka kursowego. W tych okolicznościach nie można przyjąć, iżby umowa kredytowa zawarta przez powodów w dniu 16 lipca 2007 roku była wynikiem zachowania się banku w sposób nielojalny czy nieuczciwy. Umowa kredytowa została zawarta na okres 30 lat (360 miesięcy). Jest to tak długi przedział czasowy, że każdy oceniający sprawę z dołożeniem należytej staranności, winien mieć świadomość, iż prawdopodobieństwo, aby sytuacja gospodarcza w Polsce, Europie, czy na świecie była przez cały czas jednakowa, jest niemożliwa. Powodowie winni byli rozważyć, w chwili zawierania umowy kredytu, czy korzyści wynikające z korzystniejszego oprocentowania kredytu indeksowanego równoważą ryzyko, jakie niesie ze sobą każdorazowe przewalutowanie raty kredytu, co będzie następowało przez 30 lat, w warunkach zmieniającej się sytuacji ekonomicznej.

Sąd nie znalazł również podstaw by uznać umowę za zawartą w celu obejścia ustawy, zwłaszcza, że umowa ta jest postacią modyfikacji typu umowy kredytowej, dopuszczalnej w granicach swobody umów.

Podsumowując stwierdzić trzeba, że niezasadne jest żądanie pozwu oparte na twierdzeniu o nieważności umowy kredytu.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

W ocenie Sądu, w okolicznościach niniejszej sprawy istnieją podstawy do uznania, że postanowienia przedmiotowej umowy kredytowej, w zakresie w jakim przewidują przeliczanie należności kredytowych według kursów ustalonych w tabeli sporządzanej przez pozwany bank (§ 10 ust. 4), kształtują prawa i obowiązki powodów – konsumentów – w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Postanowienie umowne nakazujące spłatę rat kapitałowych wg kursy PLN/CHF ustalonego w tabeli kursowej banku należy uznać za postanowienie abuzywne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Takie rozwiązanie, jak zastosowane w § 10 ust. 4 przedmiotowej umowy, skutkuje pozbawieniem konsumenta wpływu na sposób ustalania kursu franka szwajcarskiego, wedle którego ma nastąpić spłata raty.

W ocenie Sądu przedmiotowe postanowienie umowne, które pozwala pozwanemu bankowi na stosowanie własnego kursu wymiany CHF, daje bankowi możliwość uzyskania korzyści finansowych stanowiących dla kredytobiorcy dodatkowe koszty kredytu, których oszacowanie nie jest możliwe. Znamienne bowiem, że czynniki obiektywne, a zatem sprawdzalne z punktu widzenia konsumenta, jak w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany CHF, tylko częściowo wpływają na ostateczny koszt kredytu ponoszony przez konsumenta. Kurs sprzedaży waluty obcej określony w tabeli kursowej Banku zawiera bowiem marżę kupna lub sprzedaży, która to wartość jest zależna wyłącznie od woli Banku. W ocenie Sądu, taka regulacja stanowi o naruszeniu przez Bank dobrych obyczajów. Te nakazują bowiem, aby ponoszone przez konsumenta koszty związane z zawarciem umowy były możliwe do przewidzenia”.

Powodowie zawarli umowę 16 lipca 2006 roku na podstawie wzorca sporządzonego przez pozwany bank, na którego treść nie mieli wpływu. W tych okolicznościach klauzula zawarta w § 10 ust. 4 ww. umowy nie wiąże powodów, są oni jednak związani umową w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 2 k.c.). Umowa ta może być wykonywana z pominięciem niedozwolonej klauzuli, bowiem w jej miejsce możliwe jest zastosowanie przepisów o charakterze dyspozytywnym lub zwyczajów na rynku walutowym. Podnieść wszak należy, że zgodnie z art. 56 k.c. czynność prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, z zasad współzycia społecznego i z ustalonych zwyczajów.

Ze względu poddanie kredytu waloryzacji wartością CHF, możliwe jest ustalenie wartości świadczeń objętych umową, a więc świadczenia banku i kredytobiorców, poprzez odniesienie ich do rynkowej wartości CHF.

Zgodnie z obowiązującym od 24 stycznia 2009 roku art. 358 § 1 i 2 k.c. jeżeli przedmiotem zobowiązania podlegającego wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia wyłącznie w walucie obcej. Wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna zastrzega inaczej.

Zanim przepis ten wszedł w życie, obowiązywał już art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe, zgodnie z którym jeżeli weksel wystawiono na walutę, która nie jest walutą miejsca płatności, sumę wekslową można zapłacić w walucie krajowej podług jej wartości w dniu płatności. Wartość waluty zagranicznej oznacza się podług zwyczajów miejsca płatności. W związku z tym, że art. 41 ust. 2 odnosi się do miejsca płatności, należy przyjąć, że właściwym kursem w Polsce będzie średni kurs waluty ustalany przez NBP (patrz: M. Czarnecki, L. Bagińska, Prawo wekslowe. Komentarz [w:] Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz. Wyd. 6, Warszawa 2013).

Przytoczone przepisy dotyczą wprost wykonania świadczenia wyrażonego w walucie obcej. W przypadku kredytu waloryzowanego wartością CHF świadczenia banku w postaci wypłaty kredytu i świadczenia kredytobiorców w postaci spłaty kredytu wyrażone są w PLN i poddane waloryzacji CHF. Przepisy te są wyrazem wieloletniej praktyki obrotu pieniężnego, która przyjmuje jako najbardziej obiektywny miernik wartości waluty obcej kurs średni publikowany przez NBP. Za przyjęciem takiego miernika przemawia także okoliczność, że kurs średni NBP w istocie odzwierciedla kurs wymiany walut publikowany przez serwisy (...) (poprzednio pośrednio na podstawie kursów kupna i sprzedaży wybranych banków działających w Polsce, a obecnie wprost poprzez pozyskanie danych z ww. serwisów informacyjnych).

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzić należy, że po wyeliminowaniu z umowy kredytowej klauzul pozwalających bankowi na stosowanie własnych kursów kupna i sprzedaży CHF, a przy pozostawieniu ważnej klauzuli o podaniu kredytu waloryzacji podług wartości CHF, możliwe jest ustalenie zwaloryzowanej wartości świadczeń obu stron przy zastosowaniu rynkowej wartości CHF, której odpowiada kurs średni publikowany przez NBP.

Powodowie przedstawili obliczenia dotyczące wypłaty kredytu i spłaty rat kapitałowo-odsetkowych w odniesieniu do kursu średniego NBP. W ocenie sądu, wobec uznania za abuzywną klauzuli umożliwiającej pozwanemu bankowi na stosowanie własnego kursu w zakresie przeliczania rat kapitałowo-odsetkowych, wyliczenia przedłożone przez powodów zasługują na uwzględnienie jedynie w zakresie spełnionych na rzecz banku różnic (nadpłat) pomiędzy sumą kwot faktycznie wpłaconych na podstawie umowy a sumą kwot, które powinny zostać wpłacone przy zastosowaniu przeliczenia wpłat wnoszonych w złotówkach według średniego kursu NBP (wyliczenia – k. 74-75). Wobec dokonanych przez stronę powodową, a niezakwestionowanych skutecznie przez pozwanego wyliczeń, zasadne było żądanie świadczenia nienależnego stanowiącego opisaną różnicę, a wynoszącego łącznie 2096,46 zł (po 1.048,23 zł na rzecz każdego z nich).

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c., zasądzając (odmiennie niż w pozwie) je od dnia 6 września 2017 r., jako od daty odpowiedzi pozwanego Banku na zawezwanie do próby ugodowej. Powodowie wnosili o zasądzenie

odsetek od daty 14 lipca 2017 r., jednak nie zostało wykazane, żeby roszczenie powodów było wymagalne wcześniej (pkt 1 wyroku)

Niezasadne, w ocenie Sądu, jest żądanie powodów zwrotu świadczenia stanowiącego ukrytą prowizję bankową pobraną przy „tzw. przewalutowaniu kredytu”, tj. przeliczeniu kwoty kredytu na PLN po niekorzystnym kursie przy wypłacie. Powodowie zaciągnęli kredyt wyrażony w polskich złotych w kwocie 132.000 zł, który został poddany waloryzacji wartością CHF. Dokonanie waloryzacji kwoty kredytu przy jego wypłacie nie stanowi formy spełnienia przez powodów świadczenia nienależnego. Zastosowanie przez bank własnego kursu wymiany CHF zamiast kursu średniego NBP nie oznacza, że powodowie spełnili jakiegokolwiek nienależnie świadczenie, a może być co najwyżej podstawą do ustalenia, że po wypłacie kredytu jego zwaloryzowane saldo jest wyższe niż byłoby przy zastosowaniu kursu średniego NBP. Ustalenie tego salda nie jest świadczeniem nienależnym, ani spełnieniem takiego świadczenia przez powodów. W tym też zakresie powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na uwzględnienie nie zasługiwało również roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz Banku w postaci opłaty z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Powodowie zamiast uiścić wkład własny zdecydowali się nie uiszczać tego świadczenia i ubezpieczyć je. Zawieranie umów ubezpieczenia dopuszczają przepisy prawa, w tym art. 805 i n. k.c. Nie można zatem uznać klauzuli NWW za sprzeczną z prawem. Powodowie, dążąc do uzyskania kredytu w wysokości 132.000 złotych, zgodzili się na pokrycie kilkuletnich kosztów ubezpieczenia. Oceniając sprawę zdroworoządkowo nie można zatem uznać, iżby to postanowienie umowne było sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszające interesy powodów. Dodać trzeba, że skoro wkład własny wniesiony przez powodów stanowiłby zabezpieczenie interesu banku, to nie można uznać za racjonalny argument, że jest niedozwolonym postanowieniem umownym postanowienie regulujące ubezpieczenie, mające chronić interes banku.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w punkcie I i II wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. Powodowie przegrali sprawę w przeważającej części, jednakże Sąd uznał za sprawiedliwe obciążenie ich kosztami poniesionymi przez pozwanego jedynie w części, tj. w zakresie kosztów zastępstwa procesowego. Sąd podzielił argument powodów o abuzywności danego postanowienia umownego. Podnieść też trzeba, że nierówna jest pozycja stron, z których jedna jest konsumentem, a druga przedsiębiorcą o znacznej pozycji finansowej. Wskazać należy również, że pozwany bank prowadzi szereg podobnych spraw dotyczących zobowiązań indeksowanego kursem CHF, a zatem nakład pracy na dostosowanie stanowiska pozwanego do realiów konkretnej sprawy nie jest znaczny. Na zasądzone na rzecz pozwanego banku koszty składa się połowa kosztów zastępstwa procesowego przewidziana dla tej kategorii (ze względu na wartość przedmiotu sporu), zgodnie z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, tj. kwota 2.700 oraz 17 zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.